

Kungl. Maj:ts tal

på rikssalen vid riksdagens öppnande den 11 januari 1919.

Gode Herrar och Svenske Män!

Det fruktansvärda krig, som i mer än fyra år skakat världen, har äntligen upphört.

Jag möter i dag Sveriges riksdag under den gemensamma förhoppningen, att den efterlängtade freden snart måtte slutas och därvid grunden läggas för en ny rättsordning mellan staterna samt för det fredliga kulturarbetets återuppbyggande.

Men övergången från krig till fred sker under svåra brytningar, och över hela världen efterlämnar kriget de allvarligaste samhällliga problemen. Även svensk statsmakt står inför stora uppgifter. Jag hälsar Eder välkomna till de viktiga och ansvarsfulla värv, som vänta Eder.

Fullföljande mina tidigare bemödanden har jag i samverkan med Norges och Danmarks regeringar förberett vårt deltagande i arbetet för ett folkens förbund till fredens bevarande och rättens hävdande mellan alla stater. Det är Min förhoppning, att Sverige skall i enlighet med därom gjord framställning kunna medverka i denna stora internationella nydaning.

Det nordiska samarbetet har även i övrigt lyckosamt utvecklats. De tre länderna hava enats om att undersöka möjligheterna för dess fortsättande efter kriget, och Jag hoppas livligt, att denna för Nordens framtid betydelsefulla tanke må kunna förverkligas. Så långt förhållandena det medgivit, har samarbetet utsträckts till Finland. Sverige söker alltjämt främja detta grannlands vänskapliga anslutning till den skandinaviska statsgruppen.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

I Ålandsfrågan har ett första resultat vunnits genom överenskommelse mellan Sverige, Finland och Tyska riket om demolering av de på ögruppen uppförda befästningarna. Ett nytt betydelsefullt moment har tillkommit genom Ålandsbefolkningens uttryckta önskan om återförening med Sverige. Från svensk sida möter denna önskan en varm genklang, och Jag understödjer hos Finlands regering den åländska framställningen om en fri folkomröstning rörande ögruppens framtida ställning.

De stora utrikespolitiska frågor, som nu äro å bane, kräva starkare än någonsin ett förtroendefullt samarbete mellan regering och riksdag. Förslag till grundlagsändringar i syfte att befordra och lagfästa ett sådant samarbete äro under utredning för att Eder föreläggas. Jag kommer att även vid denna riksdag av Eder äska särskilda deputerade att med Mig överlägga.

I samband med den kommunala rösträttsreform, som vid sistlidne urtima riksdag beslöts, och med huvudsaklig anslutning till vissa vid propositionens avlåtande angivna grundsatser har Riksdagen uttalat sig för betydelsefulla grundlagsändringar rörande grunderna för vår folkrepresentation. Förslag skola nu för Eder framläggas om sänkning av valrättsåldern för den politiska rösträtten, om avskaffande av det så kallade utskyldsstrecket och reformering av fattigvårdsstrecket, om politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män samt om de av Riksdagen förutsatta förändringarna rörande valen till första kammaren. Jag förbereder även ett förslag om införande av öppen omröstning i Riksdagen.

Förändrade tidsförhållanden hava framkallat behov av betydande omläggningar inom statsdepartementen. Det är Min avsikt att föreslå Eder väsentliga ändringar i departementens indelning ävensom en förbättrad organisation av utrikesdepartementet. Förslag om sammanförande av alla skolärenden under en gemensam överstyrelse skall likaledes föreläggas Eder.

Sveriges näringsliv och folkförsörjning måste fortfarande kämpa med stora svårigheter, som uppstått under kriget, och nya hava tillkommit genom ovissheten om de verkningar, som freden kan komma att medföra för världshushållningen och världssamfärdseln. Det är Min önskan att så snart som möjligt avveckla de statliga regleringarna på detta område, därvid likväl hänsyn måste tagas till nödvändigheten att, så länge den rådande varuknappheten fortfar, väl tillvarataga och rättvist fördela de för folknäring och industri mest viktiga förnödenheterna.

Penningevärdets fall nödgar allt jämt till utomordentliga anstalter för prisregleringar och lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor, för tillfälliga löneförbättringar samt för krigstidstillägg och krigstidshjälp åt statens befattningshafvare. Mycket betydande anslag för dessa ändamål skola av Eder äskas.

De stora krav, som härigenom och genom den allmänna prisstegringen ställas på statskassan, ävensom de ovissa utsikterna för vårt ekonomiska liv, mana till den största varsamhet vid statsregleringen. Starka begränsningar hava skett vid alla anslagskrav, där sådant varit möjligt, särskilt under fjärde och femte huvudtitlarna.

De skattekällor, som hittills anlitats, måste även nu tagas i anspråk. Rörande skatterna på inkomst och förmögenhet samt på krigskonjunkturvinst kommer Jag att föreslå Eder vissa omläggningar eller jämkningar, syftande till en rättvisare avvägning. Postverkets stigande omkostnader föranleda förslag om ytterligare höjning av postavgifterna.

Den vid 1918 års lagtima riksdag begynta nya lagstiftningen inom vattenrätten ämnar Jag fullfölja genom förslag till förändrade bestämmelser rörande flottning. I haven vidare att vänta lagförslag om litterär och konstnärlig äganderätt, om fri rättegång för obemedlade, om statskontroll över fondhandeln samt mot kringgående av stadgade begränsningar i rätten att förvärva fastighet. Förslag till ny giftermålsbalk är utarbetat, och därest granskningen därav hinner slutföras, skall detsamma för Eder framläggas.

Likaledes ämnar Jag förelägga Eder förslag till kommunala nybildningar.

Av ingripande social betydelse är den lag om normalarbetsdag inom industrier och därmed besläktade yrken, som nu utarbetas för att underställas Eder prövning.

Vissa åtgärder till främjande av hälso- och sjukvård kräva Eder medverkan. Jag ämnar äska Edert yttrande om ett förslag till ny hälsovårdsstadga samt föreslå Eder förändringar i lagen om epidemisjukvård ävensom beviljande av statsbidrag till anställande av distriktssköterskor på rikets landsbygd.

Nedkallande Guds välsignelse över Eder och Edra arbeten förklarar Jag detta lagtima riksmöte öppnat och förbliver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.